

INDICATOR: TONNAGE HUISHOUELIJK EN GELIJKGESTELD AFVAL

THEMA: AFVAL

1 BELANG VAN DE INDICATOR EN ELEMENTEN VOOR INTERPRETATIE

Vraag achter de indicator

Hoeveel huishoudelijk en gelijkgesteld afval wordt jaarlijks verzameld door Net Brussel en welk aandeel van dit afval is uitsluitend toe te schrijven aan de huishoudens?

Hoe evolueert de hoeveelheid huishoudelijk afval die wordt ingezameld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door Net Brussel en andere operatoren?

Werden de algemene doelstellingen inzake afvalvermindering behaald?

Context van de indicator

Afvalproblematiek en wettelijke context met betrekking tot afvalbeheer

Het afval gegenereerd door de productie en de consumptie van goederen die op de markt worden verhandeld, moet verwerkt worden, wat een aanzienlijke druk uitoefent op het leefmilieu. Het transporteren, verbranden en storten van afvalstoffen en de lozing van de restproducten van de recyclage leiden tot verontreiniging van de bodem, het grondwater en de atmosfeer, en ook tot visuele hinder en geurhinder. Hoewel bepaalde manieren van verwerken meer druk op het leefmilieu uitoefenen dan andere, hebben ze allemaal een impact.

De Europese Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen legt een wettelijk kader vast voor de verwerking van afvalstoffen in Europa vanuit een optiek van aangepast afvalbeheer en technieken voor nuttige toepassing en recyclage. De richtlijn werd gewijzigd door EG 2018/851 van 30/05/2018 en wordt omgezet in een nationale wetgeving. De Richtlijn legt een hiërarchie vast voor de manieren waarop afval beheerd wordt, waarbij voorrang wordt gegeven aan preventie, gevolgd door voorbereiding voor hergebruik, recycling, andere vormen van nuttige toepassing en tot slot eliminatie. Om deze hiërarchie te respecteren, zijn de huishoudens van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 2010 verplicht om zelf hun afval aan de bron te sorteren.

Het huishoudelijk afval wordt ingezameld door het Gewestelijk Agentschap voor Netheid (doorgaans Net Brussel genoemd), de gemeenten, de wijkcomposten, de ondernemingen van de sociale economie en de verantwoordelijken voor de verplichte terugname. Sinds 2013 zijn de producenten van niet-huishoudelijk afval verplicht om een contract aan te gaan bij een professionele organisatie die erkend is voor de ophaling van hun afval. De inzamelaar moet daarbij duidelijk vermeld staan op de zakken of containers die ze voor hun afval gebruiken.

Wettelijke opvolgings- en rapporteringsverplichting

De indicator past in het kader van de Europese reglementering en voldoet aan de verplichting tot rapporteren aan Eurostat.

Verordening EG 2150/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2002 betreffende afvalstoffenstatistieken (EU, 2002) verplicht de lidstaten er namelijk toe statistieken bij te houden voor alle aspecten van het afvalbeheer (waaronder de productie, het hergebruik, de recyclage en de eliminatie). De bijlagen bij deze verordening werden

vervangen door die van verordening EG 849/2010 van 27/09/2010 (EU, 2010), met inwerkingtreding in oktober 2010.

Ook in het kader van de verplichting vanuit 2008/98/EG over het al dan niet behalen van de doelstellingen voor hergebruik en recyclage, is het van belang om totale tonnage stedelijk afval te kennen om het recyclagepercentage te kunnen berekenen.

Relevantie van de indicator

De volumes die Net Brussel ophaalt huis-aan-huis, via de specifieke inzamelpunten (glasbollen, Proxy Chimik-punten) en via de containerparken zijn het voorwerp van een systematische en regelmatige rapportering. De stromen huishoudelijk en gelijkgesteld afval zijn het best gekend en vormen dus een goede indicator van de intensiteit van de afvalproductie en van de doeltreffendheid van de verwerking ervan.

De indicator die gebaseerd is op het tonnage huishoudelijk en gelijkgesteld afval is dus relevant om verschillende redenen:

- De gegevens worden elk jaar bijgewerkt door een publieke operator. Ze zijn dus **continu in de tijd en gemakkelijk toegankelijk**.
- Hoewel het stedelijk afval (waarvan het huishoudelijk en gelijkgesteld afval deel uitmaakt) slechts een fractie van alle geproduceerd afval vertegenwoordigt, **zijn de gegevens vollediger** voor deze categorie dan voor de andere types van afval.
- Bovendien dekken de gegevens het hele grondgebied van het Brussels Gewest en **weerspiegelen ze dus de afvalproductie van de hele bevolking**.
- De indicator is nuttig voor **de statistische analyse op Europees niveau** aangezien alle lidstaten van de EU gegevens verzamelen over het huishoudelijk afval.
- In 2018 werden nieuwe algemene doelstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vastgelegd in het **Hulpbronnen –en Afvalbeheerplan** met betrekking tot het huishoudelijk en niet-huishoudelijk afval. De indicatoren geven weer in hoeverre deze doelstellingen jaarlijks worden bereikt.

Te bereiken kwantitatieve doelstellingen en, desgevallend, statuut van de streefdoelen

Hoewel de doelstellingen voor ingezamelde hoeveelheden huishoudelijk afval niet bepaald zijn in absolute termen, zijn er wel doelstellingen van relatieve vermindering van toepassing, om ten minste de op Europees niveau vastgestelde doelstellingen te bereiken.

De doelstellingen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maken een onderscheid tussen afval afkomstig van de activiteit van huishoudens en niet-huishoudelijk afval. Enerzijds zijn er doelstellingen gericht op een algemene vermindering van de afvalproductie, en anderzijds zijn er doelstellingen tot het verhogen van het aandeel afval dat wordt voorbereid op hergebruik en recyclage.

De algemene doelstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vastgelegd in het Hulpbronnen –en Afvalbeheerplan (HABP), betreffende de productie van stedelijk afval, zijn om tot een vermindering te komen van de productie van:

- **Het huishoudelijk afval** per inwoner met:
  - 5% in 2023;
  - 20% in 2030;
- **Het niet-huishoudelijk (of gelijkgesteld) afval** per werknemer met:
  - 5% in 2023;
  - 20% in 2030;

Bovendien is de afvalverbranding onderworpen aan een progressieve belastingheffing naargelang de sorteergaad van het afval dat wordt aangeboden aan de afvalverbrandingsinstallatie. Zo wordt de afvalverbranding belast naar rato van 6,53 euro/ton (jaarlijks geïndexeerd), en wordt het afval dat niet-selectief wordt ingezameld door het

Agentschap Net Brussel onderworpen aan een belasting van 29 euro/ton indien de hoeveelheden boven een drempel komen die jaarlijks wordt vastgelegd. Vanaf 2020 is deze drempel 50% van het totaalgewicht van de afvalstoffen (Brusselse Hoofdstedelijke Regering, 2012).

Andere commentaren

De indicator “tonnage huishoudelijk en gelijkgesteld afval” is een geëvolueerde/geactualiseerde versie van de indicator “aan huis opgehaald afval” die werd gebruikt tot in 2012. De vorige indicator omvatte de hoeveelheden die door Net Brussel werden opgehaald aan huis, via de glasbollen en de inzameling van het glas van de horeca. De huidige versie omvat daarnaast het afval dat wordt ingezameld via specifieke inzamelpunten van Net Brussel (zoals proxy-chimik) en door de gewestelijke- en gemeentelijke containerparken, de wijkcomposten, de sociale economie en de verantwoordelijken voor verplichte terugname.

In 2020 werd de methodologie achter de indicator nogmaals aangepast, onder andere omwille van de wijziging van de Europese richtlijn betreffende afvalstoffen.

- De voorgaande indicator behandelde enerzijds *de evolutie van het absolute tonnage huishoudelijk en gelijkgesteld afval opgehaald door Net Brussel* en berekende dit per inwoner per jaar. Maar, aangezien het gelijkgesteld afval wordt gegenereerd door economische activiteiten en niet door normale huishoudelijke activiteiten, dient dit niet in beschouwing dient te worden genomen voor de interpretatie van het geproduceerde afval *per inwoner*. Daarom wordt deze indicator niet meer herleid tot het geproduceerde volume per inwoner. Daarnaast werd de hoeveelheid afval vanaf het rapportagejaar 2014 gecorrigeerd onder andere door de volumes bouwafval en reinigingsslib niet meer op te nemen in de totale som.
- Anderzijds werd *de totale hoeveelheid huishoudelijk afval ingezameld door alle operatoren in het Brussels Gewest* besproken, die relevanter is voor de berekening van de afvalproductie per inwoner. De gebruikte gegevens worden gerapporteerd sinds 2014 en waren reeds berekend conform aan de geldende Europese richtlijnen, en dienden bijgevolg niet te worden herzien.

2 METHODOLOGISCHE FUNDERINGEN

Definities:

De eerste indicator meet het tonnage **huishoudelijk en gelijkgesteld afval dat werd ingezameld door Net Brussel** via de huis-aan-huis ophalingen, de gewestelijke containerparken en de specifieke inzamelpunten en het aandeel hiervan dat wordt toegeschreven aan de huishoudens.

De tweede indicator meet het **totale tonnage huishoudelijk afval van alle inzamelingen** bij elkaar opgeteld (inzameling door Net Brussel van het restafval en het selectief gesorteerde afval, de glasbollen, de inzamelpunten voor chemisch afval (proxy-chimik), inzameling via de containerparken, de wijkcomposten, de verantwoordelijken voor verplichte terugname en de sociale economie) en het huishoudelijk afval **per inwoner**.

Huishoudelijk afval: de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende afvalstoffen van 14 juni 2012 definieert een afvalstof als “elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen”. Bij uitbreiding is huishoudelijk afval het afval dat voortkomt van de normale huishoudelijke activiteiten. Het bouw- en sloopafval en het afval van het schoonvegen en de reiniging van de straten worden niet als huishoudelijk afval beschouwd.

Gelijkgesteld afval: Het afval van dezelfde aard en samenstelling als het huishoudelijk afval, maar dat wordt geproduceerd door professionals (kantoren, scholen, besturen, kleine handelszaken, gemeenschappen, horecazaken, enz.), wordt **gelijkgesteld afval** genoemd.

De Brusselse Ordonnantie van 14 juni 2012, gebaseerd op de recente wijziging van Europese richtlijn betreffende afvalstoffen, beschrijft het **gemeentelijk** of **stedelijk afval** als de overkoepelde term die zowel het huishoudelijk –en gelijkgestelde afval bevat, als het afval van markten, openbare vuilnisbakken, afval dat op de openbare weg werd achtergelaten en afval dat voortkomt uit het schoonvegen en reinigen van de straten. Hieronder horen niet het afval van productie, landbouw, bosbouw, visserij, septische tanks en het riolerings- en zuiveringsstelsel, met inbegrip van zuiveringsslib, afgedankte voertuigen of bouw- en sloopafval. In 2022 wordt voor de eerste keer over het stedelijk afval met haar uitgebreide definitie gerapporteerd, over het aanslagjaar 2020.

Berekeningswijze en aangewende gegevens

De eerste indicator vertegenwoordigt de som van het huishoudelijk en gelijkgesteld afval dat wordt ingezameld door Net Brussel (via de ophalingen aan huis, de gewestelijke containerparken en via specifieke inzamelpunten) en het aandeel hiervan dat kan worden toegeschreven aan de huishoudens.

De tweede indicator stemt overeen met het totale tonnage huishoudelijk afval dat wordt ingezameld door Net Brussel, de ondernemingen van de sociale economie, de verantwoordelijken voor de verplichte terugname, de gemeentelijke containerparken en de wijkcomposten.

Eenheid

ton

Bron van de aangewende gegevens

Net Brussel houdt de gegevens bij over de stromen restafval en gesorteerd afval die het Agentschap ophaalt aan huis en inzamelt via de glasbollen, de gewestelijke containerparken en de Proxy Chimik-inzamelpunten.

De gegevens over de afvalstromen die worden gebracht naar de gemeentelijke containerparken en over afval ingezameld door of in opdracht van de gemeenten, is door Leefmilieu Brussel gekend via Brudaweb. Ook de verenigingen en de ondernemingen van de sociale economie (voor textiel, groot huisvuil, bepaalde AEEA) en de verantwoordelijken voor de verplichte terugname (Recupel, Valorfrit, Bebat,...) delen hun gegevens over de ingezamelde volumes rechtstreeks mee aan Leefmilieu Brussel. Voor de wijkcomposten wordt jaarlijks een inschatting gemaakt op basis van het aantal wijkcomposten en het gemiddelde tonnage bioafval verwerkt per compostsite.

Aanbevolen periodiciteit voor het bijwerken van de indicator

jaarlijks

3 COMMENTAAR AANGAANDE DE METHODOLOGIE OF DE INTERPRETATIE VAN DE INDICATOR

Beperking van de indicator en gebruiksvoorzorgen

Beperking in de stromen die de indicator vertegenwoordigt

Het huishoudelijk afval vertegenwoordigt slechts een klein gedeelte van de totale hoeveelheid afval die het Gewest genereert. Aangezien de huishoudelijke fractie niet evenredig is met de andere afvalcategorieën kunnen aan de hand van onze afvalindicatoren geen uitspraken worden gedaan over de totale hoeveelheid afval die het Gewest genereert.

Bovendien zijn verschillende afvalstromen die gewoonlijk door huishoudens worden geproduceerd, niet opgenomen in de indicatoren. De jaarlijks geproduceerde hoeveelheden van deze stromen zijn wel gekend maar worden hier niet in beschouwing genomen omdat ze niet vallen onder de Europese definitie van *huishoudelijk afval*. We

verwijzen in het bijzonder naar het bouw-, renovatie- en sloopafval, bepaalde categorieën van gevaarlijk afval zoals afgedankte auto's en zwerfafval, het afval van de reiniging van de straten, het ruimingsslib van de straatkolken en het slib van de waterzuiveringsstations. Vanaf 2020 worden ook autobanden niet meer mee gerekend.

Beperking in het herleiden van de indicator tot tonnage afval per inwoners

Aangezien het gelijkgesteld afval, dat wordt gegenereerd door economische activiteiten en niet door normale huishoudelijke activiteiten, een substantieel percentage vertegenwoordigt van het aan huis opgehaalde afval, kan de hoeveelheid huishoudelijk en gelijkgesteld afval niet worden herleid tot het aantal inwoners.

Moeilijkheden eigen aan de methodologie

Onderscheid tussen het huishoudelijk en gelijkgesteld afval

Het tonnage aan gelijkgesteld afval in het Brussels Gewest is niet nauwkeurig gekend om wille van:

- De exacte hoeveelheid gelijkgesteld afval ingezameld door de erkende privé-operatoren is niet gekend. De privé-operatoren moeten sinds 2018 hun ingezamelde volumes online doorgeven via [Brudaweb](#), maar de gegevens gerapporteerd via dit platform zijn nog in analyse. Bovendien zijn er IHM's (inzamelaars, handelaars of makelaars) die hun rapportageverplichting niet of laattijdig nakomen.
- Professionals die geen inzamelingscontract afsluiten met een erkende operator, ondanks de verplichting daartoe, en hun gelijkgesteld afval als huishoudelijk afval laten ophalen tijdens de ophaalrondes aan huis.
- Een deel van het afval dat wordt geproduceerd in Brussel wordt naar buiten het gewest vervoerd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij bedrijven die vestigingen hebben zowel binnen als buiten het Brussels gewest en die instaan voor hun eigen afvalvervoer.

Het aandeel van het gelijkgesteld afval en huishoudelijk afval die worden ingezameld door Net Brussel worden jaarlijks geraamd op basis van een analyse aan de hand van een steekproef. Deze bestaat uit een weging van het opgehaalde afval bij 5000 voorbeeldgezinnen die representatief zijn voor de Brusselse bevolking. Het gewogen volume wordt dan geëxtrapoleerd naar het gehele gewest om jaarlijks het aandeel van het aan huis opgehaalde afval te schatten dat aan de huishoudens kan worden toegeschreven. Het verschil tussen deze hoeveelheid en het totale volume dat wordt ingezameld door Net Brussel wordt toegeschreven aan het gelijkgesteld afval.

De eerste indicator *evolutie van de totale hoeveelheid aan huishoudelijk afval geproduceerd in het Brussels Gewest* is gebaseerd op deze jaarlijkse analyse en dus op de extrapolatie van een steekproef. Leefmilieu Brussel beschikt over onvoldoende details betreffende de methodologie van de studie om uitspraak te kunnen doen over de nauwkeurigheid van haar resultaat. Bijgevolg beschouwen we de raming en de daarop gebaseerde indicator als representatief voor het hele Gewest, doch slechts als benadering van de werkelijkheid en dient deze met enige voorzichtigheid te worden gehanteerd.

Omwille van de coronacrisis werd de studie ook niet uitgevoerd in 2020 en 2021. Berekeningen voor deze jaren worden gebaseerd op de percentages van de steekproef in 2019.

Herziening van de berekening

Naar aanleiding van een voorgaande wijziging van de Europese richtlijn werd de methodologie ter berekening van de huishoudelijke afvalstoffen opgehaald door Net Brussel herzien en toegepast op de gegevens vanaf het rapportagejaar 2014:

- Het bouw- en sloopafval wordt apart verrekend;
- De gerecycleerde metalen afkomstig van de resten van afvalverbranding worden niet meer opgenomen in het verbrandde tonnage (restafval), maar wel bij het afval bestemd voor hergebruik/recyclage.;

- Er wordt ook rekening gehouden met de schattingen van de analyse van de huishoudelijke afvalproductie voor PMD-verpakkingen en het papier-karton (jaarlijkse steekproef) terwijl dit voorheen enkel werd toegepast op het restafval. Daarom mogen de gegevens van voor en na de methodologische verandering niet met elkaar worden vergeleken en worden de aandelen aan huishoudelijk en gelijkgesteld afval pas vanaf 2014 weergegeven

Aanvullende of alternatieve indicatoren bij gebrek aan de “ideale” indicator

Het aandeel en het beheer van de afvalstoffen die worden voorbereid voor hergebruik en recyclage.

Gegevens ter aanvulling (voor de interpretatie of verfijning van de analyse ...)

4 VERBANDEN MET ANDERE INDICATOREN OF GEGEVENS (UIT DE RAPPORTEN OVER DE STAAT VAN HET LEEFMILIEU)

Indicator “Afval voorbereid voor hergebruik en recyclage”

5 VOORNAAMSTE INSTELLINGEN BETROKKEN BIJ HET ONTWIKKELEN VAN GELIJKAARDIGE INDICATOREN

Opmerking: Niet alle indicatoren die hieronder worden vermeld zijn te vergelijken omwille van verschillen in definitie, methodologie etc. Zo zijn bijvoorbeeld de indicatoren die het stedelijk afval rapporteren niet vergelijkbaar omwille van het verschil in definitie (zie hierboven voor de definities).

Waals Gewest:

SPW ARNE, Génération de déchets ménagers et assimilés

http://etat.environnement.wallonie.be/contents/indicatorsheets/MEN_9.html

Vlaams Gewest:

OVAM, Cijfers huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval

<https://ovam.be/inventarisatie-huishoudelijke-afvalstoffen>

Statistiek Vlaanderen, Huishoudelijk afval

<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/milieu-en-natuur/huishoudelijk-afval>

België:

Federaal Planbureau, Gemeentelijk afval

https://www.indicators.be/nl/i/G12_WST/Gemeentelijk_afval

Statbel, Gemeentelijk afval

<https://statbel.fgov.be/nl/themas/leefmilieu/afval-en-vervuiling/gemeentelijk-afval#panel-12>

Statbel, Afvalproductie

<https://statbel.fgov.be/nl/themas/leefmilieu/afval-en-vervuiling/afvalproductie#figures>

Europese Unie:

Eurostat, Municipal waste statistics

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Municipal_waste_statistics

6 BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES (METHODOLOGIE, INTERPRETATIE)

Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2012. “Ordonnantie betreffende afvalstoffen van 14 juni 2012”

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=nl&nm=2012031319&la=N

Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2017. “Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het beheer van afvalstoffen – 1 december 2016”

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2016120133&table_name=wet

Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018. “Hulpbronnen –en afvalbeheerplan”
https://leefmilieu.brussels/sites/default/files/user_files/pgrd_20181122_nl.pdf

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), 2020. “Milieu en Energie – Methodologie”

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/meth_12-2_nl_2011.pdf

Europese Unie, 2002. “Verordening (EG) nr. 2150/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2002 betreffende afvalstoffenstatistieken, Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, L 332 van 9/12/2002, pp. 1-36

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A32002R2150>

Europese Unie, 2008. “Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen”, Publicatieblad van de Europese Unie, L 312 van 22/11/2008, pp. 3-30. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj/nld>.

Europese Unie, 2010. “Verordening (EU) nr. 849/2010 van de Commissie van 27 september 2010 tot wijziging van Verordening (EG) nr.2150/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2002 betreffende afvalstoffenstatistieken”, Publicatieblad van de Europese Unie, L 253 van 28/9/2010, pp. 2-41.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32010R0849>

Europese Unie, 2018. “Richtlijn (EU) nr. 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen”, Publicatieblad van de Europese Unie, L 150 van 14/6/2018, pp. 109–140. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/851/oj/nld>.

7 VOLLEDIGHEID (DEKKING IN TIJD EN RUIMTE)

Beschikbaarheid in de tijd: jaarlijks

Ruimtelijke dekking van de gegevens: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Meest recente bijwerking van de indicator: juni 2022

Meest recente bijwerking van de methodologische fiche: juni 2022

